

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

SKOG- OG TREFYLKET HEDMARK

Strategi for en aktiv og bærekraftig bruk
av skogressursene

"Skogen skal bygge
og varme Hedmark"

Skog- og trefylket Hedmark i dag:

- * 20% av landets skogressurser
- * 28% av landets avvirkning for salg
- * 25% av landets samlede verdiskapning innen skogbruk
- * 20% av landets samlede verdiskapning innen trelast- og trevareindustri.

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark - 6. februar 2004

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Parkgt. 36 - 2317 Hamar

Telefon 62 55 10 00 – Telefaks 62 55 12 01

Rapport

Tittel: Skog- og trefylket Hedmark, strategi for en aktiv og bærekraftig bruk av skogressursene.	Rapport nr.: 02/04
	Dato: Februar 2004
Forfatter(e): Magne Sandtrøen	Antall sider: 15
Prosjektansvarlig: Liv Marit Strupstad Fylkesmannen i Hedmark, Landbruksavdelingen	ISSN-nr: ISSN 1503-285X
Finansiering: Fylkesmannen i Hedmark	ISBN-nr: ISBN 82-92424-11-3

Sammendrag:

Fylkeslandbruksstyret og Fylkesmannen i Hedmark skal gjennomføre den nasjonale skogpolitikken i Hedmark og gi den et regionalt innhold. På bakgrunn av dette vedtok Fylkeslandbruksstyret 17 desember 2001 oppstart av arbeidet med strategiplan for skogbruket i Hedmark. Fylkesmannen har ledet arbeidet og har hatt sekretariatsfunksjon.

Rapporten bygger på arbeid i ei oppnevnt faggruppe samt på fire fagrapporter som er utarbeidet av egne arbeidsgrupper.

Tre utfordringsområder ble valgt; framtidig skogbehandling, økt bruk av trevirke i Hedmark og framtidige transportløsninger for skogbruket. Innenfor disse områdene er det anbefalt tiltak med bakgrunn i valgte mål og strategier. Noen tiltak vil klart være det offentlige ansvar, mens andre tiltak vil kreve et samspill mellom det offentlige og det private. Rapporten stiller også opp forventinger til de ulike aktørene når det gjelder deltagelse i gjennomføringen.

Strategiplanen ble vedtatt av Fylkeslandbruksstyret i Hedmark 6 februar 2004, og av Enhetsrådet i Hedmark 1 mars 2004.

4 emneord:

Hedmark, skognæringen, strategi, tiltak

Referanse: Sandtrøen, M. 2004: Skog- og trefylket Hedmark, strategi for en aktiv og bærekraftig bruk av skogressursene. Fylkesmannen i Hedmark, landbruksavdelingen. Rapport 02/04. 15 sider.

Forventningsplakater

Forventninger til deltakelse i gjennomføringen av strategien

Fylkes- og kommunepolitikere i Hedmark

- * At det arbeides aktivt for å sikre at skognæringen i Hedmark har konkurransedyktige rammevilkår, og da spesielt innenfor transport og kompetanse.
- * Benytter mulighetene for å fremme trebruk og bioenergi i egen bygningsmasse og påvirke til at det samme skjer i andre typer offentlige byggeprosjekter i Hedmark.
- * Arbeide for at Hedmark får flere signalbygg i tre som viser treet brukt på nye måter og i nye sammenhenger og som kan bidra til å befeste Hedmark som "Trefylket".

Det offentlige virkemiddelapparatet

- * Gjennomføre foreslåtte tiltak innenfor eget handlingsrom.
- * Samordner og målretter det offentlige virkemiddelapparat innenfor skog- og trenæringen i Hedmark
- * Er en aktiv utviklingsagent, pådriver og en kobler av aktører.
- * Legge til rette for kompetansebygging innen skog- og tresektoren.

Skog og trenæringen i Hedmark

- * Tar ansvar for å bygge opp egen og medlemmenes kompetanse.
- * Bruker ressurser på utviklingsoppgaver.
- * Fremmer miljøarbeidet innenfor skog og trenæringen i Hedmark

INNHold

1. INNLEDNING	4
2. SKOGBRUKET I HEDMARK	5
2.1. VIRKESPRODUKSJON	5
2.2. TREBEARBEIDENDE VIRKSOMHETER I HEDMARK	5
2.3. BIOENERGI FRA HEDMARKSKOGEN	6
2.4. VERDISKAPING OG SYsselSETTING	6
3. VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK OG UTFORDRINGER	6
3.1. LØNNSOMHETEN I SKOGBRUKET I ENDRING	6
3.2. SKOGBEHANDLINGEN I ENDRING	6
3.3. SKOGBRUK OG MILJØ	7
3.4. SKOGBRUKETS MULIGHETER I KLIMA- OG ENERGIPOLITIKKEN	7
3.5. ARBEIDSKRAFT OG KOMPETANSE	8
3.6. ØKT FOKUS PÅ KONKURRANSESITUASJONEN NÅR DET GJELDER TØMMERTRANSPORTEN	8
4. VISJON OG MÅL MED TILHØRENDE STRATEGIER OG TILTAK	9
5. FRA ORD TIL HANDLING	11
5.1. ANSVAR FOR OPPFØLGING	11
5.2. INNSPILL TIL DET OFFENTLIGE PLANARBEIDET	11
5.3. FORVENTNINGER TIL DELTAGELSE I GJENNOMFØRINGEN	11
5.4. FORVENTNINGER TIL DEN ENKELTE	12
5.4.1. Fylkes- og kommunepolitikere i Hedmark	12
5.4.2. Det offentlige virkemiddelapparatet (Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge)	12
5.4.3. Skog- og trenæringen i Hedmark	12
6. VEDTAK I FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK 6 FEBRUAR 2004	13

Bilder på framsida:

Skog

Tømmertransport

Fjernvarmeanlegg i Trysil

Flisa bru

Hans Bjaanes

Ingvald Pedersen

Eiliv Sandberg

Steinar Kristiansen

1. Innledning.

Fylkeslandbruksstyret og Fylkesmannen skal gjennomføre den nasjonale skogpolitikken i Hedmark og gi den et regionalt innhold. I St.meld. nr 17 (1998-1999) "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren", oppfordres det til å utarbeide regionale skogpolitiske strategier. Dette for å kunne synliggjøre regionale utfordringer og målrette virkemiddelbruken i forhold til disse.

På bakgrunn av dette vedtok Fylkeslandbruksstyret 17. desember 2001 oppstart av arbeidet med strategiplan for skogbruket i Hedmark. Fylkesmannen i Hedmark har ledet arbeidet og har hatt sekretariatsfunksjon.

Til hjelp i arbeidet ble det oppnevnt ei bredt sammensatt faggruppe, som formulerte følgende formål med arbeidet:

Arbeidet skal synliggjøre viktige utfordringer som verdikjeden primærskogbruket – førstehåndsmottaker av tømmer i Hedmark står overfor de nærmeste årene, og bidra til at næringen står bedre rustet til å møte disse. Prosessen skal resultere i en målrettet virkemiddelbruk og stimulere til skogfaglig utviklingsarbeid med sikte på økt verdiskaping.

Faggruppa har bestått av:

*Landbruksdirektør, Fylkesmannen i Hedmark, leder
Tor-Arne Sletmoen, 01.03.02 – 01.05.03, Erik Haugen, 01.01.02 – 01.03.02 og 01.05.03 – d.d.
Liv Marit Strupstad, fylkesskogsjef, Fylkesmannen i Hedmark
Olav Høiås, miljøvernsjef, Fylkesmannen i Hedmark
Hans Kolstad, leder av Fylkeslandbruksstyret i Hedmark
Jo Petter Grindstad, næringssjef, Glommen Skogeierforening
Haaken W. Mathiesen, leder av Norskog Hedmark.
Stig Ole Stener, amanuensis/studieleder, Høgskolen i Hedmark
Ola Øyen, konsulent, Silvinova
Hans Jørgen Sundby, leder av Trelastindustrien Øst.*

Sekretær for gruppa har vært fylkesskogmester Magne Sandtrøen, Fylkesmannen i Hedmark.

Det ble videre nedsatt tre arbeidsgrupper for å se på utvalgte innsatsområder innenfor skognæringen, dette var skogbehandling, tømmertransport og mulighetene for å kunne øke bruken av trevirke i Hedmark.

Arbeidsgruppene har samlet sitt arbeid i egne rapporter som inngår i Fylkesmannens rapportserie:

*Rapport nr 05/03 Forvaltning av skogressursene i Hedmark
Rapport nr 06/03 Økt bruk av tre i Hedmark, håndverksmessig og industriell bruk
Rapport nr 07/03 Økt bruk av tre i Hedmark, bioenergi
Rapport nr 08/03 Framtidige transportløsninger for skogbruket i Hedmark*

I tillegg er det bestilt tre rapporter fra eksterne miljøer.

Konsekvensene for CO₂-"regnskapet" i Hedmark ved å øke bruken av bioenergi i Hedmark. (Norges Landbrukshøgskole (NLH)).

Konsekvenser for CO₂-"regnskapet" ved å øke bruken av trevirke i byggeprosjekter i Hedmark. (Norske arkitekter for en bærekraftig utvikling (NABU), forventes ferdig februar 2004).

Konsekvenser for CO₂-"regnskapet" i Hedmark ved ulike skogbehandlinger.
(Norges Landbrukshøgskole, forventes ferdig mars 2004)

Dette dokumentet bygger på arbeidsgruppene rapporter og på arbeid i faggruppa. For mer bakgrunnsinformasjon henvises det til arbeidsgruppene rapporter.

Faggruppa har hatt 8 møter. I tillegg er det gjennomført to arbeidsmøter med spesielle tema og et utvidet antall deltagere. Som ledd i arbeidet er det også blitt arrangert to åpne konferanser, "Skogbehandling ved klimaendring" (Hamar, mars 2001) og "Grønn varme fra Hedmarkskogen" (Elverum, januar 2002).

2. Skogbruket i Hedmark

2.1. Virkesproduksjon

Hedmark er landets største skogfylke med et produktivt skogareal på 13.500 km², eller en femtepart av landets samlede skogareal.

Skogarealet i Hedmark er fordelt på 11.210 enkelteiendommer, hvorav de 2000 største har 80% av arealet. Om lag 40 % av skogarealet er rene skogeiendommer, mens det øvrige drives i kombinasjon med jordbruk.

Stående tømmer volum er nær doblet de siste 80 år og er nå på 114 mill m³.

I lang tid har avvirkingen for salg i Hedmark ligget på rundt 2,2 millioner m³, noe som utgjør 28 % av landets samlede salgsavvirking. Avvirkingen for salg samt det som avvirkes til eget bruk ligger på nivå med det som er et beregnet balansekvantum, og viser at skogressursene utnyttes godt. Salgsavvirkingen i 2002 representerte en bruttoverdi på 640 millioner kroner.

2.2. Trebearbeidende virksomheter i Hedmark

En undersøkelse foretatt av Fylkesmannen i Hedmark i samarbeid med kommunene (2000), viser at den trebearbeidende sektoren består av 240 store og små bedrifter med en samlet omsetning på 3,6 milliarder kroner. Disse bedriftene sysselsetter vel 3.200 personer og de bruker årlig 1,6 millioner m³ tømmer og 0,5 millioner m³ trelast.

På sagbrukssida har den økonomiske utviklingen ført til færre og større enheter. De 9 største sagbrukene tar i dag unna over 95% av sagtømmeret som blir bydd fram i Hedmark. Størst er Moelven som eier 4 av de 9 sagbrukene og kjøper mellom 50-60% av sagtømmeret. I tillegg er det flere mindre sagbruk og i den andre enden av skalaen har vi om lag 60 gårds- og bygdesager i drift.

To bedrifter i Hedmark produserer stolper av furu til bruk som telegraf- og lysstolper. Det kjøpes i dag inn om lag 40.000 m³ til dette formålet.

Laftenæringen står sterkt i fylket med 60 bedrifter med 140 ansatte. Hedmark har også fått sin første bedrift som produserer hus av massivtre, Holz 100.

Det er videre om lag 100 mellomstore og små bedrifter som produserer møbler, innredninger, trapper, listverk, bruksartikler og lignende. En rekke bedrifter produserer ved til brensel og Hedmark har tre produksjonsanlegg for trepellets/ -briketter.

Kjøperne av massevirke gran og furu er i hovedsak NSI Saugbrugs, NSI Skogn Borregaard, Petterson & Søn som alle ligger i Østfold og Stora Enso i Sverige. Massevirkevolumet utgjør i størrelsesorden 40 % av det totale tømmer volumet. I tillegg til dette volumet kommer sagflis og celluloseflis fra sagbrukene som utgjør 40-45 % av skurtømmeret. Sagflisen går til Forestia Braskereidfoss som er ledende i Norden på produksjon av sponplater til møbel- og byggvareindustrien, mens celluloseflis kjøpes av den massevirkeforbrukende industrien.

2.3. Bioenergi fra Hedmarkskogen.

I dag utgjør bioenergien i Hedmark om lag 1 TWh/år (en milliard KW-timer), eller 20% av totalt stasjonært energiforbruk. Omregnet til brensel utgjør dette om lag 600.000 m³.

Bruken fordeler seg på boligoppvarming, fjern- og nærvarmeanlegg og til bruk i trelast- og annen trebearbeidende industri.

Hedmark dekker 25 % av sitt varmebehov til boligoppvarming med ved. I de siste årene har det også vært en økende interesse for å bruke trepellets. I tillegg er det godt over 100 gårdsbruk som har installert flisfyringsanlegg og vedfyrte anlegg for vannbåren varme.

I alt 12 tettsteder i Hedmark har i dag biobrenselbaserte fjern- eller nærvarmeanlegg i drift.

2.4. Verdiskaping og sysselsetting

Hedmark hadde i 2000 en samlet verdiskaping målt som bruttoprodukt på 31,5 mrd. kroner. Av dette kom 1.177 mill. kroner eller 3,7 % fra skogbruk og 1.115 mill. kroner eller 3,5 % fra trelast- og trevareindustrien. Innen treforedling er tallene 33 mill og 0,1 %.

Verdiskapingen i skogbruket i Hedmark utgjør 24,5 % av landets samlede verdiskaping innen skogbruk, mens verdiskapingen i trelast- og trevareindustrien i Hedmark utgjør 20 % av landets samlede verdiskaping i denne bransjen. Hedmarks andel av verdiskapingen i treforedling er 0,5 % (SSB Nasjonalregnskapet 2000).

Statistikken viser videre at skogbaserte næringer står for 5,2 % av sysselsettingen i Hedmark, mens det for landet som helhet er 1,4 % (ØF-rapport 01/2003).

Disse tallene gir ikke et fullstendig bilde av skognæringens betydning som verdi- og jobbskaper. For eksempel faller all produksjon av møbler og innredninger i tre utenfor fordi dette ikke lar seg statistisk separere fra annen møbelproduksjon. Videre faller en rekke andre trebaserte virksomheter utenfor statistikken fordi de er registrert under andre næringer (bygg og anlegg, jordbruk mv). Dette gjelder for eksempel mange småsagbruk, laftebedrifter, mindre snekkerverksteder og lignende. Slike virksomheter har stor betydning i mange lokalsamfunn. Skog- og trenæringens bidrag til lokalsamfunnene kan ikke bare måles ut ifra verdiskaping og arbeidsplasser i egen næring. I tillegg skaper skog- og trenæringen økonomiske ringvirkninger gjennom at aktivitet, sysselsetting og verdiskaping genereres hos underleverandører.

3. Viktige utviklingstrekk og utfordringer.

3.1. Lønnsomheten i skogbruket i endring

Lønnsomhetsutviklingen i næringen kan enkelt beskrives ved at en skogeiendom i Hedmark, i økonomisk forstand, er blitt halvert i løpet av de sist 30 årene.

Dette skyldes i hovedsak redusert rotnetto, det vil si tømmerpris fratrukket utgifter til drift, salg og måling, samtidig som kostnadene til skogkultur og bestandspleie har økt.

En vedvarende lav lønnsomhet vil etter hvert føre til en generell lavere aktivitet med de følgende det får for investeringer og arbeidsplasser i næringen.

3.2. Skogbehandlingen i endring

Det har i de seneste årene vært økende interesse i skogbruket for å se på skogbehandlingen.

Bakgrunn for dette er en tilpasning til:

- endret lønnsomhet.
- viktige miljøutfordringer
- mangel på manuell arbeidskraft til skogkulturarbeidene.
- mulige framtidige klimaendringer.

Som en følge av dette gjennomfører nå Glommen og Mjøsen skogeierforeninger, i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, skogbehandlingsprosjektet KONTUS.

Det er viktig at dette arbeidet følges opp videre slik at det utvikles metoder og utstyr som gir økt lønnsomhet samtidig som det gir en forsvarlig langsiktig skogproduksjon og ivaretar miljøutfordringene.

3.3. Skogbruk og miljø

Fra å være en enerådende sektornæring utover 1900-tallet ble det på slutten av 1980-tallet stilt en rekke miljøkrav til skognæringen, både nasjonalt og internasjonalt. Dette omfatter hensyn til friluftsliv, kulturminner, skogvern og biologisk mangfold. Markedsaktørene begynte å kreve miljødokumentasjon på tømmeret.

I Norge ble Levende skog (LS) standardene etablert i 1998. Skognæringen har koblet disse opp mot miljøstyringssystemet ISO 14001. De fleste skogeiere i Hedmark har forpliktet seg til å følge LS-standardene. I Norge er LS+ISO 14001 knyttet til næringens merkeordning Pan European Forest Certification (PEFC).

Kravene om å ta generelle miljøhensyn i henhold til Levende Skog-standardene er nå i hovedsak implementert i skognæringa, men samfunnets miljøambisjoner vil fortsatt være en helt sentral premiss for skognæringen framover.

Skogbruket lever også med uvissheten om mulige klimaendringer. FN's klimapanel (IPCC) har slått fast at menneskeskapt aktivitet i vesentlig grad bidrar til økning i den atmosfæriske konsentrasjon av klimagasser. Dette fører til atmosfæren fanger opp en større andel av varmestrålingen fra jorda og bidrar dermed til en økning i den globale middeltemperaturen. Uten vesentlige nye skritt for å redusere utslippene av klimagasser har FN's klimapanel som et beste estimat anslått en økning i den globale middeltemperaturen på om lag 3 grader i år 2100.

Eventuelle klimaendringer vil gi skogbruket store utfordringer med hensyn på foryngelse, pleie og drift.

3.4. Skogbrukets muligheter i klima- og energipolitikken.

Den globale oppvarmingen som følge av utslipp av klimagasser er trolig den alvorligste trusselen mot naturmiljø og samfunn framover. Skogen er en del av karbonsyklusen og et av jordas store karbonlagre. Økt skogproduksjon blir derfor sett på som et middel som kan bidra til å bremse utslippene av klimagasser på kort sikt. I tillegg til dette kan trevirke fra skogen bidra til en mer langsiktig løsning på problemet ved at treprodukter kan erstatte mer forurensende/energikrevende materialer i byggeprosjekter og som energi til oppvarming.

Det er i den senere tid blitt rettet oppmerksomhet mot sammenhengen mellom klimapolitikk, energiforbruk og byggsektoren. Om lag 10 % av de samlede utslippene av klimagasser stammer fra oppføring, drift og riving av bygninger. Materialvalget er viktig, det viser seg for eksempel at det trengs om lag dobbelt så mye energi til å framstille byggelementer av stål som til å framstille de samme elementene i limtre og framstillingen av stål forårsaker fem ganger så store utslipp av klimagasser som framstillingen av limtre (Skogforsk 01/02). CO₂-utslippet i produksjon av tre utgjør fjerdedelen av utslippet ved produksjon av betong.

Tre er også lettere, noe som medfører at energikrevende fundamentering kan reduseres betydelig. Beregninger viser at en i Norge totalt kan redusere det samlede energiforbruket med 40% ved en massiv overgang til trekonstruksjoner i byggsektoren (Miljøstrategi, 01/2002).

Samfunnets økte oppmerksomhet på klima- og energipolitikken, bør bli en viktig konkurransefaktor for skogbruket og de trebearbeidende bedriftene framover, og dette fortrinnet vil være viktig for Hedmark som landets største skogfylke.

3.5. Arbeidskraft og kompetanse.

Den økonomiske utviklingen i skogbruket har ført til høy mekaniseringsgrad i avvirkingen og følgelig en sterkt redusert sysselsetting når det gjelder skogsarbeidere og funksjonærer. Samtidig har skogeierne egeninnsats blitt sterkt redusert og mange skogeiere har fått et fjernere forhold til driften av egen eiendom. For mange skyldes dette at eiendommen har fått mindre økonomisk betydning, og at en derfor har valgt å skaffe seg kompetanse på andre områder enn skogbruk.

Det har ikke skjedd tilsvarende mekanisering av skogkulturarbeidene, så her er det fortsatt behov for manuell arbeidskraft noe som er en utfordring for næringen. I enkelte kommuner har en forsøkt å løse dette ved bruk av utenlandsk arbeidskraft og det er videre gjort forsøk med å mekanisere enkelte av skogkulturarbeidene. Det har også ført til at det i dag er stor interesse for å prøve ut skogbehandlingsmetoder som ikke krever så stor skogkulturinnsats som det tradisjonelle bestandsskogbruket gjør. Dette er et område hvor det er stort behov for mer forskning og kunnskap.

Kompetansen på de som arbeider i skognæringen i dag har økt betydelig og det eksisterer et godt tilbud om opplæring.

I tillegg til de tradisjonelle skogmiljøene er det flere kompetansemiljøer i Hedmark som arbeider med forskning og utviklingsoppgaver tilknyttet skognæringen.

Både Høgskolen i Hedmark og Østlandsforskning har forskningsoppdrag bl.a. for skogbruket. Det er også etablert flere private konsulentmiljøer som selger tjenester både til den trebearbeidende industrien og til skogbruket. Mange entreprenører utvider sitt tjenestetilbud til skogeierne til å omfatte mer enn bare avvirking og får en viktig rolle i årene som kommer

Egne kompetanse- og utviklingsmiljøer innen skogbruk i skogfylket Hedmark er en stor styrke og gir næringen utviklingskraft. FOU- virksomheten innen skogbruket bør stimuleres.

3.6. Økt fokus på konkurransesituasjonen når det gjelder tømmertransporten.

Transportkostnadene utgjør om lag 20 % av driftskostnadene i skognæringen og er avgjørende for næringens konkurranseevne. Skogbruket er spesielt konkurranseutsatt i forhold til Sverige. En analyse som Transportbrukernes Fellesorganisasjon gjennomførte av transportkostnadene i Norge, Sverige og Finland, viste at Norge har 22 % høyere kostnader pr. m³ enn Sverige (TF 1999). Hovedårsaken til denne forskjellen er strengere kjøretøybestemmelser og lavere hastigheter på sekundærvegnettet.

Fylkesvegene er svært viktige for skogbruket, en flaskehalsundersøkelse viser at 70 % av all tømmertransport med bil i Hedmark er innom en eller flere fylkesveger og 1/3 av virket har en transportkostnad som er påvirket av redusert akseltrykk (TF 1999). Hedmark har lange transportavstander og uforholdsmessig høyt kostnadsnivå på tømmertransporten. Dette slår uheldig ut i forhold til konkurransen fra importvirke fra bl.a. Østersjøområdet. Dette skjer samtidig som ressurspotensialet spesielt i midtre og nordre deler av fylket er økende (NIJOS, ressursoversikt 05/01).

Østlandsforskning har sett på Rørosbanens betydning for skogbruket i Hedmark, og rapporten viser at en nedlegging av Rørosbanen vil slå svært uheldig ut for skogbruket i Hedmark. Rapporten viser at konsekvensen kan bli at skogbruket vil rammes ved at det som allerede er blant Europas høyeste transportkostnader for tømmer vil øke med ytterligere 50 % (ØF-rapport 01/2003). Dette vil føre til mindre avvirking og generelt lavere aktivitet i næringa.

Det er avgjørende for utviklingen av skogbruket som ei distriktsnæring at en ikke over tid har vesentlig dårligere rammebetingelser for tømmertransport enn de en konkurrerer med.

4. Visjon og mål med tilhørende strategier og tiltak

Visjon for skogbruket i Hedmark:

En aktiv og bærekraftig bruk av skogressursene i Hedmark.

Hovedmål.

- Øke verdiskapingen fra skogbruket og skogbaserte næringer i Hedmark gjennom en effektiv virkesproduksjon og ved en økt bruk av trevirke.
- Skogsektoren skal bidra til å løse viktige samfunnsoppgaver på miljøområdet .

Delmål 1

- Øke den lokale og regionale verdiskapingen gjennom en aktiv utnytting av skogressursene i hele fylket.

Strategi 1.

Stimulere til en virkesproduksjon som i volum og kvalitet kan møte framtidige utfordringer når det gjelder:

- lønnsomhet
- biologisk mangfold
- mulige klimaendringer.

Tiltak.

- Det igangsatte skogbehandlingsprosjektet KONTUS følges opp.
Ansvarlig: Glommen skogeierforening og Mjøsen skogeierforening i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark.
- Bygge opp kunnskap om hvordan viltskadene på skog utvikler seg ved en omlegging av skogbehandlingen og arbeide for en god økonomisk avveining mellom viltbeiteskader og framtidig skogproduksjon.
Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark i samarbeid med utmarks- og skogeierorganisasjonene.
- Bidra til å utvikle og iverksette et opplegg for å registrere eventuelle endringer i forekomster av sårbare skogslevende arter for å dokumentere i hvilken grad endringer skjer som følge av skogbrukets virksomhet.
Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark i samarbeid med miljø- og skogeierorganisasjonene i Hedmark.

Strategi 2

Legge til rette for lokal og bærekraftig verdiskaping basert på skogressursene

Tiltak.

- Bidra til lokal næringsutvikling og verdiskaping basert på biobrensel ved å gjennomføre prosjektet "Grønn varme fra Hedmarkskogen".
Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark, Fylkeskommunen i Hedmark, Innovasjon Norge
- Støtte aktivt opp under igangsatte nasjonale og internasjonale skog- og treprogram, som for eksempel *Treprogrammet*, Interreg-programmet *Ved Tregrensen* og *Handlingsplan for bioenergi*, for å bidra til å finne og foredle gode prosjekter i Hedmark.
Ansvarlig: Fylkeskommunen i Hedmark, Innovasjon Norge, Fylkesmannen i Hedmark.
- Skape møteplasser mellom offentlige og private aktører på skogområdet i et partnerskapsperspektiv.
Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark

Strategi 3

Arbeide for rasjonelle transportløsninger og konkurransedyktige rammevilkår for tømmertransporten.

Tiltak

- Hedmark søker om å bli prøvefylke for 56 t totalvekt og 24 m vogntoglengde, alternativt 56 t på 22 m vogntoglengde.
Ansvarlig: Hedmark fylkeskommune i samarbeid med skogeierorganisasjonene og transportnæringen.
- Arbeide for at alle fylkesveier av betydning for næringslivet, hvor bruer ikke er flaskehalsen, oppskrives til BK10.
Ansvarlig: Hedmark fylkeskommune
- Arbeide for å opprettholde Rørosbanen/Solørbanen for godstrafikk
 - arbeide for å øke andelen av tømmer og flis som blir transportert på tog.
 - påvirkning av sentrale myndigheter
 - arbeide for å fjerne kjørevegsavgiften på jernbanenAnsvarlig: skogeierorganisasjonene, skogindustrien, Hedmark fylkeskommune
- Utarbeide kommunale tiltaksplaner for det private skogsbilveinettet og prioritere tilskuddene til de strategisk viktigste veiene, samt stimulere til et bedre vedlikehold av skogsbilveinettet.
Ansvarlig: kommunene og skogeierne i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark.

Strategi 4

Videreføre og øke kompetansen innen skog- og trenæringen i Hedmark

Tiltak.

- Styrke innsatsen på skogbasert næringsutvikling ved at dagens offentlige virkemiddelapparat samordnes og styrkes.
Ansvarlig: Fylkeskommunen i samarbeid med Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Hedmark.
- Utfordre og stimulere "Innlandsuniversitetet" til å utvikle kompetanse og studietilbud innen.
 - bioenergi og bruk av tre i bygninger
 - kostnadseffektive foryngelses- og behandlingsmetoder
 - forvaltning av fleretasjet skog.Ansvarlig: Høgskolen i Hedmark, Hedmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Hedmark
- Styrke rådgivnings- og opplysningsarbeidet på bioenergi ved å gjennomføre prosjektet "Grønn varme fra Hedmarkskogen".
Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark, Hedmark fylkeskommune og Innovasjon Norge.

Delmål 2

Bruk av trevirke skal bidra til å nå viktige miljømål gjennom at trevirket øker sin markedsandel innen energi- og byggsektoren i Hedmark.

Strategi 1.

Synliggjøre skogens og trevirkets muligheter til å bidra positivt til å nå viktige nasjonale mål i klima- og energipolitikken.

Tiltak

- Ta initiativ for å synliggjøre konsekvensene for CO2 "regnskapet" i Hedmark dersom man øker bruken av trevirke innen bygg- og energisektoren.
- dersom man øker bruk av tre i nye byggeprosjekter og ved større ombygginger. Det skal utarbeides et livsløpsregnskap for et større konkret byggeprosjekt i Hedmark
- dersom det satses bevisst på å øke bioenergiens andel av den stasjonære energibruken .
- dersom det skjer endringer i skogbehandlingen og investeringsnivå.

Ansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark

- Stimulere til at Hedmark får flere signalbygg i tre som viser treet brukt på nye måter og i nye sammenhenger. Arbeide for at det utarbeides alternative løsninger med tre i alle nye offentlige bygg, bl. i bærende konstruksjoner. Opplysnings- og påvirkningsarbeid overfor offentlige og private byggherrer.

Ansvarlig: Hedmark fylkeskommune, Innovasjon Norge, Fylkesmannen i Hedmark

- Arbeide for politiske vedtak som fremmer bruk av tre til energi og bygningsmaterialer i offentlige bygg i Hedmark og i kommuneplaner. Fylkeslandbruksstyret oppfordrer Hedmark fylkeskommune til at det utarbeides ett alternativ med tre i bærende konstruksjoner for alle bygg. Modeller for livsløpsregnskap benyttes og utvikles

Ansvarlig: Hedmark fylkeskommune og Fylkesmannen i Hedmark.

5. Fra ord til handling.

5.1. Ansvar for oppfølging

Fylkeslandbruksstyret initierte arbeidet med strategiplanen og Fylkesmannen har ledet arbeidet og vært sekretariat. Disse har derfor et hovedansvar i å følge opp strategiene og tiltakene i planen, samt gjennomføre en evaluering og eventuell rullering.

Det er naturlig at det felles ledelsesorgan som blir etablert mellom fylkeskommunen og fylkesmannen, som ledd i forsøket med enhetsfylke, får en sentral rolle i gjennomføringen.

5.2. Innspill til det offentlige planarbeidet

Et viktig formål med arbeidet har vært å synliggjøre spesielle utfordringer som skognæringa står overfor og sørge for at disse kommer med i det offentlige planarbeidet.

Strategiplanen vil derfor bli spilt inn i Hedmark fylkeskommunes arbeid med Regionalt utviklingsprogram (2004-07), likeledes arbeidet med Nasjonal Transportplan og i kommunale planprosesser.

5.3. Forventninger til deltagelse i gjennomføringen

Det er mange miljøer som har blitt invitert inn i prosessen og som har bidratt i arbeidet. Det forventes at de anbefalingene som er gitt også får konsekvenser for deres virksomhetsplaner og virkemiddelbruk framover.

Men utviklingen av skognæringen i Hedmark påvirkes av en rekke ulike forhold som ofte vil kreve et godt samarbeid mellom private og offentlige aktører for å kunne påvirkes og løses, ikke minst gjelder dette innenfor samferdsel og kompetanse.

Sentrale aktører er her:

Fylkes- og kommunepolitikere

Det felles ledelsesorgan som etableres mellom Hedmark fylkeskommune og fylkesmannen i Hedmark som et ledd i forsøket med enhetsfylke.

Det offentlige virkemiddelapparatet

Skognæringa med alle dens aktører.

Disse har forskjellige oppgaver og de har forskjellige handlingsrom. For å få til en positiv utvikling av skognæringen i Hedmark er det avgjørende at disse arbeider sammen med utgangspunkt i de enkeltes roller og påvirkningsmuligheter.

5.4. Forventninger til den enkelte.

5.4.1. Fylkes- og kommunepolitikere i Hedmark

- At det arbeides aktivt for å sikre at skognæringen i Hedmark har konkurransedyktige rammevilkår, og da spesielt innenfor transport og kompetanse.
- Benytter mulighetene for å fremme trebruk og bioenergi i egen bygningsmasse og påvirke til at det samme skjer i andre typer offentlige byggeprosjekter i Hedmark
- arbeide for at Hedmark får flere signalbygg i tre som viser treet brukt på nye måter og i nye sammenhenger og som kan bidra til å befeste Hedmark som "Trefylket".
- arbeide for at skogbruket og trenæringen blir med i de offentlige planprosessene.

5.4.2. Det offentlige virkemiddelapparatet (Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge).

- gjennomføre foreslåtte tiltak innenfor eget handlingsrom.
- samordner og målretter det offentlige virkemiddelapparatet innenfor skog- og trenæringen i Hedmark.
- er en aktiv utviklingsagent, pådriver og en kobler av aktører.
- legge til rette for kompetansebygging innen skog- og tresektoren.

5.4.3. Skog- og trenæringen i Hedmark

- tar ansvar for å bygge opp egen og medlemmenes kompetanse.
- bruker ressurser på utviklingsoppgaver.
- fremmer miljøarbeidet innenfor skog og trenæringen i Hedmark.

MØTEBOK

FOR FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK

Saksnr.	03/3363	Møtedato	06.02.04	Internnr.	45/2004

VEDTAK:

Fylkeslandbruksstyret vedtar det framlagte Strategiplan for skogbruket i Hedmark for årene 2004-2007.

Fylkeslandbruksstyret oppfordrer til at gjennomføring av strategiplan inngår som et ledd i arbeidet med enhetsfylkeforsøket i Hedmark.

Fylkeslandbruksstyret oppfordrer til at fylkestinget vurderer bruk av regionalpolitiske virkemidler til oppbygging og utnytting av skogressurser i Hedmark.

Fylkeslandbruksstyret oppfordrer til at fylkestinget og næringa intensiverer holdningsskapende arbeid og øvrige konkrete tiltak for å øke rekrutteringen til trebearbeidsfag, (samt bruk av skog/tre innen andre utdanningsretninger).

Fylkeslandbruksstyret ber Enhetsrådet om å søke om å bli prøvefylke for 56 tonn totalvekt på vogntog som transporterer tømmer/trelast, samtidig som det arbeides for at disse vogntogene pålegges å installere ABS-bremser på tilhengerne. Det må også kartlegges hvilke flaskehalsar som finnes på Hedmarksveiene for å bringe vogntog med denne tyngde trygt fram.

Enhetsrådet og Hedmark Fylkesting bes lage en prioritert liste med kostnadsoverslag over hvilke fylkesvegprosjekter som gir best effekt på økonomi i skogbruket og trafikksikkerhet forbundet med transport om tømmer/trevirke. Hedmark fylkesting bes øke innsatsen på fylkesveinettet i tråd med dette.

Fylkeslandbruksstyret oppfordrer til at det igangsettes FoUarbeid, gjerne i samarbeid med andre nordiske land.

Enhetsrådet bes arbeide for å fjerne kjørevegsavgiften på jernbanen.

Fylkeslandbruksstyret ber at administrasjonen involverer styret i de tiltak der vår deltakelse er vesentlig for gjennomføringen av strategiplan for skogbruket..

Fylkeslandbruksstyret ber om at administrasjonen utarbeider statusrapport på strategiplan for skogbruket halvårig.

Følgende tillegg tas inn i planen:
Delmål 2, Strategi 1, Tillegg 2. kulepunkt.

Arbeide for at det utarbeides alternative løsninger med tre i alle nye offentlige bygg, bl.a. i bærende konstruksjoner

Tillegg 3. kulepunkt.

Fylkeslandbruksstyret oppfordrer Hedmark fylkeskommune til at det utarbeides ett alternativ med tre i bærende konstruksjoner for alle bygg. Modeller for livsløpsregnskap benyttes og utvikles